

Kurzus kódja(i): FLM-211:13, FLMD-121:5

Kurzus címe: Modern filmelméletek

Tanár neve: Strausz László

Kurzus időpontja, helye: Kedd 12 @ 34

Kurzus típusa: Előadás

Kurzus leírása: A félév előadásainak tárgyát a második világháború utáni évtizedtől napjainkig terjedő időszak filmelméleti gondolkodásának legfontosabb irányzatai képezik. Áttekintést adnak a modern/módszercentrikus teoretikus iskolák eredményeiről, valamint a filmelméleti gondolatrendszerek háttérét adó társtudományos elméletekről. A félév tananyagának rendkívül fontos összetevőjét képezik, az otthoni feldolgozásra szánt kötelező olvasmányok, melyeket az előadások anyagához kapcsolódva a hallgatónak önállóan kell feldolgozniuk.

A félév során tárgyalandó témakörök:

- Strukturális és filmszemiotika
- A szerzői elmélet(ek)
- Pszichoanalízis és filmelmélet
- Feminizmus és filmelmélet, queer-elmélet
- Posztkoloniális filmelmélet
- A tömegfilm elmélete
- Új képfajták
- Narratológia
- Kognitív filmelmélet

Kurzus teljesítésének követelményei: A félévet írásbeli vizsga zárja, melynek során az órákon elhangzott előadásokra és a kötelező olvasmányokra vonatkozó kérdésekre kell röviden válaszolni.

Elsajátítandó kompetenciák és módszerek A kurzusban résztvevő hallgatók (1) bevezetést kapnak a modern filmelmélet történeti fejlődésének főbb irányairól, (2) felismerik a különböző filmelméleti iskolák közötti legfontosabb alapvető párhuzamokat és ütközési pontokat, (3) képessé válnak különböző mozgóképes szövegek, termékek több szempontú elméleti elemzésére, (4) fejlesztik a kritikai készségeiket a szövegértés és az írásgyakorlat területén.

Kötelező / ajánlott filmek: -

Kötelező / ajánlott irodalom:

Strukturális és filmszemiotika

Metz, Christian: A denotáció problémái. pp. 73–99., A film strukturális megközelítése. pp. 101–115. In: Hoppál Mihály – Szekfű András (szerk.): A mozgókép szemiotikája. Budapest: MRT TK Szakkönyvtára, 1974.

A szerzői elmélet(ek)

Astruc, Alexandre: Egy új avantgárd születése: a kamera mint töltőtoll. In: Kép–Mozgókép–Kultúra. Fejezetek a filmesztétikából. Budapest: Múzsák Közművelődési Kiadó, é.n. pp. 133–137. Truffaut, François: Une Certaine Tendance du Cinema Français. In: Cahiers du cinéma (1954) no. 31., magyarul: Truffaut: A francia filmművészet egy bizonyos irányzata. Truffaut, François: A szerzők politikája. In: François Truffaut. Budapest: Osiris, 1996. pp. 67–74. Bazin, André: A filmalkotó személyiségéről. In: Bazin: Mi a film? Budapest: Osiris, 1995. pp. 60–76. Barthes, Roland: A szerző halála. In: Barthes: A szöveg öröme. Irodalomelméleti írások. Budapest: Osiris, 1996. pp. 50–55.

Pszichoanalízis és filmelmélet

Metz, Christian: A képzeletbeli jelentő. In: A képzeletbeli jelentő. Három tanulmány. Filmtudományi Szemle (1981/2) pp. 57–101. (3., 4., 5. fejezet)
Althusser, Louis: Ideológia és ideologikus államapparátusok. In: Testes könyv. (Szerk.: Kiss Attila–Kovács Sándor–Odorics Ferenc) Szeged: Ictus és JATE, 1996. pp. 373–412. Baudry, Jean-Louis: Az apparátus. Metropolis (1999/nyár) pp. 10–23. (www.c3.hu/scripta)

Feminizmus és filmelmélet, queer elmélet

Mulvey, Laura: A vizuális élvezet és az elbeszélő film. Metropolis (2000) no. 4. pp. 12–23. (www.metropolis.org.hu) Doane, Mary Ann: Film és maszk. A nő néző elmélete. Metropolis (2000) no. 4. pp. 24–36. (www.metropolis.org.hu)
Modleski, Tania: Hitchcock, a feminizmus és a patriarchális tudattalan. Metropolis (2000) no. 4. pp. 38–52. (www.metropolis.org.hu)
Havas Júlia Éva: Női sorozatok: kettő plusz kettő. Kortárs amerikai tévésorozatok nőképe. Metropolis (2008) no. 4. pp. 54–79. (a lapszám még kapható!)
Jagose, Annamarie: Queer-elméletek. In: uő: Bevezetés a queer-elméletbe. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, 2003. pp. 75–97.
Dragon Zoltán: Ki nevet a végén? Neil Jordan: A síró játék. (<http://www.filmkultura.hu/regi/2001/articles/essays/sirojatek.hu.html>)

Posztkoloniális filmelmélet

Mitsuhiro Yoshimoto: A radikalizmus nehézségei: A filmtudomány és a posztkoloniális világtrend. Metropolis (2001) no. 1. pp. 41–49. (<http://film.elte.hu> > Segédanyagok > Filmtudományi szövegek)
Stam, Robert–Spence, Louise: Kolonializmus, rasszizmus és reprezentáció. Metropolis (2005) no. 2. pp. 12–26. (ez a lapszám még kapható!)

A tömegfilm elmélete

Király Jenő: Bevezetés a népszerű filmkultúra vizsgálatába. In: uő. (szerk.): Film és szórakozás. Budapest: MOKÉP–MFIF, 1981. pp. 3–50. Király Jenő: Mágikus mozi. Budapest: Korona Kiadó, 1998. pp. 23–84. (A műfajok elmélete. A műfaji film elmélete.)

Új képfajták

Manovich, Lev: A film mint kulturális interface. Metropolis (2001) no. 2. pp. 24–43. (www.metropolis.org.hu)
McMahan, Alison: A több alakú elbeszélés hatásai a szubjektivitásra. Metropolis (2001) no. 2. pp. 60–70. (www.metropolis.org.hu)
Manovich, Lev: Mi a digitális mozi? In: Narratívák 10. A narrációtól az attrakcióig. Budapest: Kijarat Kiadó, 2011. pp. 159–180. „3D evolúció” című összeállítás. Filmvilág (2009) no. 10. pp. 4–11. (Ádám Péter: A térhatású jövő – A mozi haradik forradalma. Varró Attila: Kalandra fel – Térhatású animáció. Gorács Anikó: Térélmény – A 3D múltja, jelene és jövője.) (www.filmvilag.hu)

Narratológia

Bordwell, David: „Proppizmus és álProppizmus”. A filmi elbeszélés morfológiájában felvetődő problémákról. Metropolis (1998/nyár) pp. 40–51. (www.c3.hu/scripta)
Bordwell, David: A nézői tevékenység. In: Bordwell: Elbeszélés a játékfilmben. Budapest: Magyar Filmintézet, 1996. pp. 42–60.

Kognitív filmelmélet

Bordwell, David: Érvelés a kognitivizmus mellett. Metropolis (1998/99 tél-tavaszi) pp. 14–33. (www.c3.hu/scripta)
Anderson, Joseph – Anderson, Barbara: Miért van szükség ökológiai metaelméletre? Metropolis (1998/99 tél-tavaszi) pp. 34–48. (www.c3.hu/scripta)

Ajánlott összefoglaló művek:

Francesco Casetti: Filmelméletek 1945–1990. Budapest: Osiris, 1998. John Hill – Pamela Church Gibson (eds.): Oxford Guide to Film Studies. Oxford–New York: Oxford University Press, 1998. Robert Stam: Film Theory: An

Introduction. Oxford: Blackwell, 2000. Joanne Hollows–Peter Hutchings–Mark Janovich (eds.): The Film Studies Reader. London: Arnold, 2000.

A fenti témákhoz további ajánlott olvasmányok találhatóak a <http://szabadbolcsesz.elte.hu> oldalon a Film / Szabad bölcsész bibliográfiák és filmográfiák címszó alatt.
